

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercuria si Sambet'a, F6i'a, candu concedu ajut6riale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu s6u 2 1/3 galbini mon. sunat6ria.

Anulu XXXVI.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru scrie 6' cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de facare publicare.

Nr. 33.

Braslovu 10 Maiu 28 Aprile

1873.

Braslovu 9 Mai n. 1873.

Publicamu mai la vale decursulu lupteloru constitutionali din districtulu Fagarasiului si comitatulu Clusiuului, ca-ce nemic'a nu ne p6te interesa mai multu decatu tienut'a campioniloru nostri, cari ne apara cu t6ta ocasiunea caus'a nationale politica constitutionalu, pasiendu sub flamur'a pentru dreptu si libertate cu resemnatiune. Din Fagarasiu ne sosi decursulu siedintii, in care se anul6 conclusulu reprezentantii municipiului; 6r' din Clusiu propunerea de mare insemnatate a campionului nostru d. secr. L. Vajda pentru stergerea virilismului, care p6te servi de cinosura la facu simile prin t6te resp. adunari comitatense. Ele suna asia:

„Poporulu romanu d6ca voiesce a se radica la culme'a, ce i se cuvine dupa dreptu, faca-si ensu-si venitoriulu seu, c6ra-si drepturile sale; ca-ci celu ce se radima pe straini, acel'a are se pi6ra.“

prof. Moldovanu.

In 6 Maiu a. c. consiliulu municipale alu districtului Fagarasiu se intruni la siedinti'a extraordinaria pentru ascultarea emisului dlui ministru de interne, care declara conclusiunile municipale — aduse cu unanimitate in siedinti'a din 8 si 9 Aprilie, referit6rie la actu-lu alegeriloru dietali si la caus'a sigileloru municipale, — de ilegale si nulle, indrumandu consiliulu municipale a se abtien6 pre venitoriu de la pronunsierea astoru-feliu de declaratiuni, vatema constitutiunea tierii si stau in contradicere cu legile esistenti.

Siefu-lu juridictiunei numai de catu dupa c6tirea ordinului observa, ca: acestu ordinu numai atunci mai p6te form6 obiectu de discussiune, candu juridictiunea ar' voi se se planga la dieta; altu-feliu interdice din capulu locului orce desbatere asupr'a lui.

Adv. Densusianu in o cuventare bene motivata, de si intreruptu de nenumerate ori de presidente, totu-si ajunse cu mare greutate a formula o propunere: ca consiliulu municipale ascultandu ordinulu ministeriale remane neclatitu pre langa declaratiunile sale.

Pre langa ordinu vorbira v.-capitanulu Codru si fiscalulu romanu, propunendu c6 juridictiunea, d6ca se sente vetemata in drepturile sale, se se planga la dieta.

D6r' cu deosebire merita atentiune vorbirea fiscalului romanu, care indigna mai pre toti cei de facia, afirmandu, ca fiindu in dilele trecute in Sibiu av6 convenire cu unii domni romani si inca passivisti *) si chiaru si acesti'a au reprobatu declaratiunile consiliului municipale (!?) de care convingere este si d6ea intonandu, ca ensu-si de ar' fi ministru **) ar' apleca cele mai aspre dispusetuni contra unui municipiu, care nu se supune legiloru, — deci basatu pre axioma „sapienti licet mutare consilium“ propune: ca juridictiunea se remonstr6dia la dieta, de si e convinsu, ca diet'a totu asemenea va lucr6 c6 si ministru.

Se incinse o desbatere f6rte sgomotosa, pentru ca presidentele secundatu de fiscalulu nesuieau din t6te puterile, c6 propunerea Densusianului se nu via la votu, ma nece se intre la protocolu, inse si adv. Densusianu, Vicariulu Micu si alti membri, ma chiaru si amploiatii municipali staruieau cu energia pentru punerea propunerei la votisare.

Durandu aceste frecari prese o 6ra, catra finitu incepura si mai tare a se irit6 spiritele, audienduse imputarile fiscalului facute in gur'a mare, ca partid'a, care insiste pre lunga declaratiuni, e anticonstitutionale si voiesce a provoca anarchia si

alte de aceste demne numai de dlui 6ra nu de alti romani *).

In fine finali dupa inchiarea desbateriloru, insisendu presidente a se votis6 pre nesce propuneri, cari nu au venitu inainte sub decursulu desbateriloru consiliului municipale, nevoindu acest'a a se supune la o atare procedura, urm6 numai decatu disolvarea siedintiei fara a se aduc6 vre unu conclusu.

6ta a d6u'a editiune a actului de alegere!

Ce va mai urm'a vomu vid6, inse consiliulu municipale. suntemu securi, ca si pre venitoriu va sci se fia la inaltimea misiunei sale pentru dreptu si dreptate, ca-ce elu a lasatu dreptulu si libertatea pentru pop6ra si ce-i ce se lupta pentru dreptu si libertate se lupta pentru implinirea voii lui Ddiu.

Propunerea membrului comitetului comitatului Cosiognei (Clusiu) Ladislau Vajda spriginita de membrii romani ai acelu comitatu, — privit6ria la delaturarea virilismului din legea municipale a comitateloru.

Onoratu comitetu comitatense!

Eu consideru, ca institutiunea virilismului atatu de tare nu se unesce cu spiritulu timpului de facia, cu principiale democratice si cu egalitatea de drepturi, in specie -lu tienu pentru noi romanii atatu de masteru si stricatiosu, incatu -mi tienu de datorintia a redic6 cuventu in contra aceluia, decate ori afiu ocasiune la ac6sta.

Suntu cunoscute nenumeratele argumente cate se potu produce in contra titlului de dreptu alu virilismului, — Acestea s'au desbatutu in timpii nostrii chiaru si in camer'a deputatiloru. — Astufeliu, dupa ce eu altcum, in adunat'a comitatense din Iuliu 1871, am datu unu votu separatu cu privire la Art. l. 42 din 1870, privitoriu la organizatiunea comitateloru, totu-odata si contra titlului de dreptu alu virilismului, spriginitu fiindu de membrii comitetului romani presenti, — afiu a fi acumu destulu, c6 se memorezu spre motivarea partei din urma a motiunei mele numai urmat6riale:

Numerulu totalu alu locuitoriloru comitatului Clusiu face 160,690 suflete. Numerulu membriloru comitetului comitatense face 320. Din acestia diumetate, adeca 160 membrii au ajunsu conformu Art. l. 42—1870, cu titlu de dreptu alu virilismului, in ordinea membriloru comitetului, si numai ceialalti 160 membrii suntu constituiti prin alegere.

D6ca membrii virili ar' concurge dupa proportiune cu o parte insemnata la portarea greutatiloru commune, ac6st'a ar' servi de ceva explicare a titlului de dreptu alu virilismului; d6ca d. e. unu principe c6 Palfy platesce intr'unu singuru comitatu contributiune anuale de 67,454 fl., locuitorii respectivului comitatu se potu impac6 cu privilegiulu lui virilu.

Preste totu luat u inse, cea mai mare parte a virilistiloru platesce in comparatiune cu nevirilii dare pucina.

Si la noi in comitatulu Cosiognei se afla numai vreo-cativa proprietari mari, cari platescu cu miile contributiunea. Darea tuturoru celoru 160 virilisti din comitatulu Cosognei nu se redica nece la diumetatea darei acelu mare proprietariu din comitatulu Posionului, de carele facui amintire odin6ra. In comitatulu Cosiognei din anulu 1871 darea directa a fostu = 249,759 fl. 83 1/3 cr. din ac6sta cade pre virilistii din acestu comitatu (a caroru cea mai mare parte au contributiune mai mica de 200 fl. unii 70 s6u 80 fl.) mai pucinu de catu 30,000 fl. pre candu cealalta parte a locuitoriloru platesce preste 219,000 fl., d6ca vomu adauge la

aceste apoi si alte specie ale greutatiloru publice, facerea drumuriloru, servitiulu militariu s. a. concurgu apoi preste mesura cu mai pucinu cei 160 virilisti, decatu ceialalti 160,000 locuitori ai comitatului, cari nu se bucura de acelu privilegiu.

Cumu se nu apara d6r' de neproportionalu si incompatibilu cu ecuitatea, c6 cu t6te aceste 160 virilisti se se bucare de atat'a influentia asupr'a causelor publicu ale comitatului, c6 si ceialalti 160,000 locuitori la olalta luati, — va se dica, demonstrandu cu numeri, adeca: unu virilistu cu atatea drepturi, c6 si una miia locuitori ai comitatului Cosiognei?!

Cu atat'a mai apasatoriu este ac6sta pentru romani, ca-ci desi, dupa cum este cunoscutu, partea cea mai mare a teritoriului comitatului este in posesiunea romaniloru, fiindca proprietari mari au pucini la numeru, — totusi astufeliu cu titulu virilismului abi6 au intratu intre membrii comitetului 12 insi, — apoi asta si de aceea, c6 si alegerea ceialalte diumetati a membriloru comitetului, cari se constitue prin alegere, este asediata pre o atare basa, catu nece pre asta cale nu potemu pune contrapundu influentiei stricati6se a institutiunei virilismului. Si a nume, insestrandu prin Art. 42—1870 numai aceia cu dreptulu de a alege pre membrii comitetului, cari suntu indreptatiti de a alege si deputati dietali, si nefindu la noi in Transilvania, spre prea marea n6stra vatemare, in vig6re legea de alegere liberale a Ungariei, ci sustienenduse pana astadi Art. de lege II din 1848, adusu provisoriu pentru Ardealu numai pentru casulu de atunci, carele lasa nobililoru prerogativele vechi de alegere, 6r' pentru nenobili statoresce unu censu de 8 fl. 40 cr. cu multu mai mare c6 celu din Ungaria, — din asta cauza din cei 160,690 locuitori ai comitatului se bucura numai 3780 de dreptulu alegerei; si si din acestia 307 dupa fumuri c6 tramisi ai comuneloru, 1085 c6 censualisti, 6r' ceialalte 2388 voturi, prin urmare majoritatea precumpanit6ria a voturiloru este a nobililoru privilegiati.

Dupa cum am aratatu inca in anulu trecut cu esemple anumite, se afla si in comitatulu Cosiognei mai multe commune, in cari nu este nece unu alegatoriu, si ieau parte la alegere numai cu tramisulu loru dupa fumuri, precandu noi nemesisii, d6ca nu amu av6 nece unu picu de proprietate, avemu dreptu de alegere dupa pers6na. Am aratatu, cumca unu nobilu cu siepte fii crescuti tramite dela o singura casa siepte voturi, deci eserce atat'a dreptu de alegere, c6 si siepte sate, anume: V6sartelek, Trajanisiu, Dungau, Gestragea, Visagiu, Jegeristea si Lapistea, la olalta. Unu singuru satu (Suciagulu), unde locuesce multa nobilime, concurge la alegere cu 109 nobili, 2 censualisti, doi alegutori dupa fumuri, asi6 d6r' la olalta cu 113 alegutori si d6ca se impreuna cu alegutorii din Gelou, vointi'a acestoru d6ue commune decide cu privire la intregu procesulu Geloului si asupra intregu cercului electivu alu Geloului, p6ntru ca cu multu mai multi alegutori 6sa din Suciagu si Gelou, de catu din t6te cele-lalte commune tienat6re de acelasu cercu de alegere.

(Va urma).

Epistola deschisa.

Clusiu, 14 Februaru 1873.

(Capetu.)

E lipsa neaperata, c6 se ne ocupamu si cu causele n6stre politice, da mai solidariu si cu mai mare energia decatu pana acumu; ar' fi inse f6rte daunosu, candu ne amu consum6 t6te poterile in lucrare singuru si numai pre acestu terenu; ci — precumu amu mai disu dej6 — avemu se ne incordamu atentiunea si la cele-lalte trebuintie

*) Cari suntu aceia?

**) Frum6sa pofta!

*) S'a mai auditu vre-o-data astufeliu de exprimeri de la orce romanu ardeleanu?

ale noastre; avem se punem o temelie secură de prosperarea națiunii noastre, ingridindune de o creștere practica rationale d'ér' si nationalu-patriotica a generatiunii june de amendoué sexe; avem se redicam — afora de starea intelectuale — inca si cea morale si materiale a națiunii; avem a ne nesu' cu tota puterea de care putem dispune, cá se ne apropiam cu pasi rapedi catu de curundu catra acelu gradu alu culturai, unde stau poporale cele inaintate etc. etc. Dupace vomu mediuloc' unu aventu frumosu pre terenulu culturai intelectuale, si ne vomu intari si materialmente — e securu, ca voru urmá de sene si tote cele-lalte trebuintiöse —. E unu adeveru mare, ceea ce este sculptatu pre frontespiciulu gimnasiului luteranu din Sasu-Sabesiu; e unu mare adeveru — dicu — ca: „Bildung ist Freiheit“ — cultur'a e libertate. Unui poporu inaintatu in cultura si de o buna stare materiale — usioru ei succede a-si eluptá si conservá si drepturile sale politice.

Inse, cá se potemu progresá cu o receruta repediune, este de lipsa, cá se ne mantumu celu pucinu de acele impedecari, pre cari ne sta in puterea nostra propria a le delaturá; este de lipsa se scuturamu diosu — dupa potintia — tote eroarele si vitiurile ce ne slabescu, si este de lipsa cá intre altele se ne salvamu si de discordia politica, de ur'a confesionale si de rigidulu indiferentismu, cá de nesce vermi, cari cu necrutiare sugu medu'a corpului națiunii.

Deci, — mai repetu odata — deca am aretatu in epistol'a-mi presenta scaderile nostre — de parte a statu de mene reu'a vointia, cá se vatemu prin aceea pre ceneva; ci le am reimprospetatu in memoria numai si numai, pentruca am crediutu de necesariu ale memorá, din respectu catra benele comunu. — Ér' de alta parte — cunoscundu puterea mare a pressei si sciendu, ca press'a intr'o directiune buna si condusa cu unu tactu recerutu ar' poté face națiunii intregé forte numeröse merite nóne prin servitiurile sale — m'am semtitu constrinsu, totu numai din respectulu benelui comunu, a me adresá si catra dd-vóstra prea st. dd. redactori ai foiloru nostre politice. Tote la cate v'amu trasu atentiunea suntu nesce adeveruri simple, si inaintea dd-vóstre de a buna séma bine cunoscute.

Renumitulu Humboldt dice: „Wenn man erinnert, scheint man befehlen zu wollen, und von dieser Annäherung bin ich weit entfernt“. Deca m'asi poté folosi fora vatemarea modestiei de cuventele unui barbatu asiá de stralucitu, eu inca a-si poté aplicá aci prea bene totu aceste cuvente. Nu sum asiá de incrediutu si arrogantu, cá se voiescu a ve dá invetiaturi; am voitu numai a ve reimprospetá in memori'a dd-vóstre acele adeveruri; am vrutu se me servescu de ele si cá de nesce argumente ale proiectului meu modestu; si totu pentru a poté motivá proiectu-mi de intrunire, m'am semtitu constrinsu, cá se ve spunu francu, am avutu ocasiuni de a me convinge, ca — spre mare dauna a solidaritateri, bunei cointielegeri si a propasirei — nu totu de a un'a a-ti observatu recerintiele unui tactu corespondiatoriu. — Sum deplinu convinsu, ca prea stimati dd-vóstre (cá ómeni, cari sunteti dedati a ve exprime in publicu parerea in cestiuni numeröse cu tota franchetia, si cá ómeni dintre cari unii pentru apararea opiniunilor lor au si patimitu personalu si materialmente) de securu nu mi veti luá in nume de reu, ca eu inca v'am declarat parerea mea modesta — cu sinceritate fraternă. Cu atatu mai pucinu mi poteti acesta subsumme, de óra-ce — precum se vede din continutul acestei epistole eu am purcesu din aceea convictiune, ca dintre tote foile nostre politice, acele voru fi cele mai pretiuite, mai caldurosu imbraciosiate si mai bine spriginite din partea publicului cetitoriu, si acele foi voru face folosuri mai mari atatu națiunii nostre catu si patriei intregé — cari **cu** cele-lalte recerintie necesarie indegetate — **voru impreuna** inca si unu

tactu mai bunu si unu spiritu reconciliatoriu. —

Ar' fi superfluu a mai repeti aici, ca pentru ce dorescu eu convenirea personale si o consultare amicale intre pr. on. dd-vóstra? Respunsulu la acésta fia-care, cetitoriu alu celoru premerse lesne-lu póte aflá. —

Ér' ca pentru ce am alesu chiaru tempulu presentu, de a proiecta aceea intrunire, asta are caus'a sa intru aceea, ca am observatu cu bucuria, cumca la inceputulu acestui anu nou din mai multe parti s'a aretatu o bunavoitória silintia spre aflarea unui feliu de modalitate priintiósă, prin a caria ajutoriu am poté repará mai usioru scaderile nostre, si am poté esi din starea nostra disoluta, in carea ne aflamu. Crediendu eu de mai multa vreme o personale amicala consultatiune a pr. st. dd-vóstra de unu-ce, fara care neci pré se poté sperá ajungerea scopuriloru supra atinse, séu celu pucinu carele forte ar' inlesni ajungerea acelor'a: m'am semtitu datoriu a nu mai amená, — ci tocma acuma, candu mi se parea a fi sositu chiaru tempulu cuvenitu la acesta — a recomandá aceea consultatiune, si a motivá urgent'a necesitate si favorabilele urmari sperative ale aceleia.

Déca mi ar' succede a dobandi pre pr. st. dd-vóstra si pre ceialalti pr. st. dd. redactori spre tienera acelei desumentionate consultatiuni personale — in acestu casu m'asi senti intr'adeveru fericitu. — Nu din ambitiune vana m'asi bucurá pentru reesirea cu simplulu meu proiectu de intrunire, ci — me sci Ddiu — m'asi bucurá numai si numai, pentruca am cea mai firma credintia, ca tienera grabnica a unei atare consfatuiri bunavoitóre, — o recere ins'asi salutea publica, si pentruca a-si crede a fi facutu óresicare servitiu bunu iubitei nostre națiuni si patriei, de s'ar' **realisá** cele ce se cuprendu in epistol'a-mi de facia.

Profund'a mea convingere despre tote aceste, si neci decatu nescari motive vane me indémna deci a me intórce catra pr. on. dd-vóstre cu aceea rogare fratiésca, cá (lasandu afora de privire, ca consultatiunea cestiunata este proiectata chiaru de mine, adeca de o persóna neinsemnata, si ca inca inainte de ce s'ar' fi fostu publicatu intre ag'a mea epistola, unii dintre dd-vóstra v'ati exprimatú dejá incatu-va in contra acelu proiectu) se **nu** ignorati cele ce am scrisu in aceste privintie, **ci** din respectulu nu numai alu argumentelor, cari in pripa le am potutu produce, d'ér' mai vertosu din respectulu momentuositatei obiectului si alu scopuriloru salutari, care l'am avutu in vedere: se benevoiti a ve decide pro séu contra recomandatei intruniri, a tientei si a agendelor accentuate ale pressei — numai dupa o seriósă cugetare nepreocupata; si de óra-ce fara indoiéla, fia-care dintre pr. st. dd-vóstre ati potutu avé destule occasiuni, de a cunósce acelu dorerosu sentiu amaru, ce apasa pe omu, candu vede, ca cele ce a scrisu, se intielegu sinistru, si se critica pe basea numai a unoru estrasuri in sensu falsu, intortocatu, séu defectuosu facute: me rogu, cá deca veti benevoí a luá in foile pr. st. dd-vóstre, notitia despre acésta „epistola deschisa“ — se aveti bunatate a face acést'a numai dupa ce a-ti cetitu totu continutul aceleia cu trebuintiósă atentiune.

Avóvoru aceste modeste sire efecte dorite, séu sperantiele mele, cu cari le am pusu pre chartia, voru remané numai nesce oftari pióse: in totu casulu me rogu se nu trageti la indoiéla macaru aceea, ca tote le am scrisu din indemn curatu si cu **intentiunea** cea mai buna.

Ladislau Vajda.

Resunetu de su Ciceu-castelulu lui Petra Raresiu, in diorile de 1-a Maiu 1873.

Anuntulu „Feder.“ nr. 28 din 24 Prieriu a. c. despre denumirea Vicariului foraneu alu Silvaniei Rss. D. Dimetriu Coroianu — de canonicu in diecesea Gherlei a fostu o fama — forte imbu-

curatória, satisfacatória, si frappanta pentru totu clerulu si fi acestei alme diecese; — si intru adeveru una numire mai nimerita si mai la loculu seu nu a potutu in curundu se face si se aflé in naltulu ministeriu cá acésta in persón'a acestui barbatu prea meritatu de beserica, națiune, si patria — care concentreadie atatea frumóse insusiri: rara abilitate, elocuintia, zelu, energia, anima drépta si nobila, persóna prea destinsa activa si placuta tuturoru, decóre in ori si care diecesa. Cea ce amu mai dorí pre aicea — de parte se fia, ca dóra am voi a preveni buna intentiune a cuiva . . — este: cá de vicariu se capete placuta Silvani'a pre bravulu seu si binemeritululu patriotu si martiru alu romanismului, devotatululu parochu candu-va alu Satumarelui, — prea neobositulu d. protopopu Petru Branu; prin acésta inlocuire-i credemu noi, ca Selagiulu in pierderea s'a — s'ar' repará, si aliná, — pre candu si activulu, si zelosulu nou archiereu, ce ni se arata, prea Santi'a S'a d. episcopu Pavelu, prea veneratululu seu capitulu, si dieces'a acésta, cá prin una columna solida si probata, s'a intaritu intru guvernarea si diregerea trebiloru prin amintitululu d. nou denumitu canonicu, care primésca echolu calduroselor anime de recunoscintia si gratulatiune — prin resunetulu publicu — de sub póla acestoru strabuni Carpati — de unu se traésca la multi, multi ani fericiti!!

Meritulu acestoru dorintie generale si satisfactiunei clerului diecesei acesteia fara indoiéla se ascrie cu totu dreptulu ecsemplareii armonie si bunei intielegerei a Prelatiloru ierarhiei besericei nostre greco-catolice. —

Dé bunulu Ddiu, cá se fia de unu auguriu bunu acésta era nóua de a ne poté svarcoli odata din stadiulu de amortiéla a atatoru anomalie; de a ne poté organisá — legiönele nostre indigintie — referintie — elementele sociale si drepturile mamei beserice dupa geniulu si tipulu anticu alu constitutiunii si autonomiei besericei nostre orientale, caroru — mana in mana suntu de a li se solicitá renascerea, si reactivarea . . — Si mai deaprópe se recere a ni se subleva sórtea neindestulitória, se ajunga si preotimea ardeleana la una stare mai multumitória . . — si dómna de sublim'a s'a misiune si de fatigiile sale cele crunte, care pana astadi asuda nu numai spiritualmente in vii'a Dnului — d'ér' si corporalmente torturanduse pre brasde cá in trecutulu celu amaru . . . cultivandu in parte parlamentulu posesoriloru de altu neamu, nu cu pucieniu despectu alu statului preotiescu — pentru a poté subsiste, a-si cresce famili'a, si a se sustiené si portá cuviintiosu in resortulu altoru preoti straini conlocuitori; ca-ce una portiune canonica nu de 7 — ci de 17—27 jugere astadi, diu, nu e de ajunsu pentru una familia miréna, — necum pentru unu preutu . . . Tocma intre atari multifarie dari, si espense, ce se totu receru, si marescu, si sub diferite titule se totu inventa; — ne mai cugetandu la cate si mai cate calamitati, si casuri fatali de focu, grandina, ecsundari, ce lu potu pre omu ajunge ma si pe 2—3 ani dupaolalta!

Apropos! binevoiesce prea st. d. Red. a primí in pretiuitele colóne ale acestui organu vechiu si credintiosu națiunii pentru justificarea mea si aceea binevenita, unica colecta ce mi s'a facutu si transmisu dupa apelulu din Gazeta nrulu 9 a an. cur. prin staruintia m. on. dnu Stefanu Porutiu par. Ceanului desiertu, pentru acesti miserabili poporeni batuti de grandina 3 ani dupa olalta — si deveniti cu totul proletari; si anume: mi s'au administratu parte dela amintitululu binesiemtietoriu d-nu colectoru, parte dela cantorele, docentele, si alti conlocuitori de acolo, — una suma de 10 fl. v. a., cari s'a impartitu si datu lui Pantaleonu Clepsia 2 fl., Damianu Turcu 1 fl., Nicolae Morosanu 1 fl., Tenasie Popu 1 fl., Nicolae Popu 1 fl., Anita Zagreanu 1 fl., Gergie Popu 1 fl., Ilie Biltiu 1 fl. si Palagiei Diuganu 1 fl. v. a., pentru care ajutoriu fratiescu in numele acestoru sbiciulati poporeni — si de sórte, si de mórte — primésca atatu

dnulu zelosu colectante, catu si ceialalti contribui-tori generosi expresiunea celei mai cordiale mul-tiemite.

Ioanu Papiriu Popu
parochu si protopopu gr. cat.

Sinodulu archidiececes. din Sibiu.

Damu pre scurtu totu cuprinsulu lucrariloru sinodului dela inceputu:

In siedinti'a I din 15 Aprilie 1873, conformu insciintiarei, dupa servitiulu Dumnediescu si dupa adunarea deputatiloru D. Bolog'a propune alegerea unei deputatiuni, care se mearga la Escel. Sa Pré Santitulu Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu se-lu invite la Sinodu, inse descoperindu Par. Archimandritu N. Pope'a, ca Escel. Sa fiindu bolnavu si neputendu lua parte la afacerile Sinodului la insarcinatu pre densulu cu deschiderea si presidiulu Sinodului, déra de alta parte aduce la cunoscintia, ca Escel. Sa priimesce pre Sinodu in Corpore la sene. Sinodulu in frunte cu P. Archimandritu s'a prezentatu la Escel. sa Par. Archiepiscopu si Me-tropolitu, care a recomandatu ingrigirei deosebite a Sinodului constitutiunea cea frumoasa, cá se nu se vateme si se remana in curatiani'a ei de pana acumu, in renumele celu bunu inaintea altoru confessiuni si natiuni; a mai datu si alte povetie si binecuventarea sa archipastoresca, membriloru Sinodului.

Dupa re'ntórcere Par. Archimandritu N. Pope'a deschide Sinodulu cu o cuventare de compati-mire pentru bóla Escel. Sale Metropolitulu Andreiu, cu o atentiune la cuventele Escel. Sale si cu o amintire, ca in acea di a deschiderii Sinodului s'au implinitu 25 de ani de candu Escel. Sa sa fostu santitu de episcopu, cari ani suntu plini de fapte mari ale acestui, barbatu, de fundatiuni si fonduri diverse infintiate, de opuri si infintiare a multoru scóle, de infintiare tipografiei si mai de insem-natu a Metropoliei, a Authonomiei si legeri consti-tutionale a besericei romane gr or. din Transilva-ni'a si Ungari'a. In fine provocandu la iubire cá bazea armoniei provóca membrii la o activitate con-tinua si la unitate ne'nterupta de fapte folosítóre, de care crede, ca suntu nutriti toti membrii si in-chia cu: amu onóre a dechiar'a Sinodulu nostru archidiececanu din a. 1873 de deschisu.

Conformu regulamentulu se alegu notari pro-visorii: dd. Dr. II. Puscariu, Rosiescu, Candrea, Siandru, Moldovanu, Siagau. Sinodulu se imparte in dóue comisiuni pentru verificarea membriloru.

Dr. Borcea propune expresiune de condolentia pentru morbulu Exc. Sale, ceea ce se si priimesce. Cu acestea se incheia siedinti'a.

In siedinti'a a II 16/4 1873 veni la ordinea dilei verificarea membriloru, referintele Siandru alu comisiunei pentru cercurile XI—XX propune veri-ficarea deputatiloru din cerculu alu XI, XIII, XIV, XVI, XVIII, XIX si XX. Dupa acestea se in-cinge disputa asupra verificarei deputatiloru, cari locuescu in Pest'a si suntu alesi in cerculu XII si XVI, a caroru verificare se amana pe mai tardiu.

Comisiunea a 2-a prin ref. Candrea propune verificarea deputatiloru din cerculu I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII si X pentru unu deputatu in cer-culu alu VI are se se escrie alegere nóua. La cerculu alu VIII asiste unu protestu, la cerculu alu IX deficultati.

Urméza constituirea biroului, care dupa mai multe desbateri manunte se constitue prochiaman-duse notarii provisorii de defnitiivi.

Presidiulu pune pe masa reportulu epitropiei si alu fiscalulu archidiececanu despre starea pro-ceselor archidiececesi.

D. Manole in intielesulu § 95 din St. org. cu privire la § 15 din regulamentu face urmatóri'a propunere: On. Sinodu se bine voiésca a decide, ca la § 15 din regulamentu se se adauga dupa cu-ventulu „desbateri“ linia din urma urmatórele cu-vinte:

Presidiulu este obligatu a da respunsu la ori ce

interpelatiuni de regula in 3 dile, séu celu multu in sesiunea annale a Sinodului si numai in casuri es-traordinaria celu multu in sesiunea urmatória a Si-nodului.

Acésta propunere desbatenduse cu multa seri-ositate, fiindu sustienuta de dd. Bologa, Macellariu, Branisce. La a trece preste ea a fostu: Mesiota, Boiu, Pred'a si Dr. Pecurariu, si mai fiindu si alta propunere a lui Mihaltianu, presidiulu statoresce, cá nefiindu loculu desbateri acesteia acum, se se treaca la ordinea dilei, ceace se si intemplá.

Statutu

pentru comun'a (N. N.) facutu in sensulu legeri comunali. (Art. de lege XVIII de la anu 1871.)

CAPU II.

(Capetu.)

Despre antisti'a (primari'a) comunale; personalulu de manipulatiune si de servitiu.

§ 28. Diurnele se staverescu precumu urméza: a) pentru primariu pre una di 50 cr. b) pentru jurati 30 cr. c) pentru notariu 1 fl.

Aceste diurne cnpetu numai in intrulu teri-toriuluu communei si respective in intrulu cerculuu notariulu, si numai in afacerile particulariloru: pentru affaceri si pentru caletorii din oficiu in com-muna séu in notariatu, nu compete nici-o diurna.

Diurn'a inse se computa in duplu pentru ca-letorii din oficiu afara din communa si respective din notariatu; in acestu casu le compete si vectura de la comun'a respectiva.

§ 29. Diurnele pentru astufeliu de caletorie din oficiu nu se voru poté redicá din cassa, inainte de a fi specificate de interesatulu, si revidiute si stabilite prin respectivulu pretore la finea fia-carei luni; pretorele inse nu le va staveri déca necesita-tea caletoriei nu va fi justificata.

§ 30. Salariulu comisariulu ruralu e asemené cu salariulu unui juratu.

§ 31. Plat'a pentru servitoriulu communei, pentru pedurari, pastori, vacari etc. o staverescu antisti'a comunale intre marginile sumei din bu-getulu allocatu sub acésta rubrica de representanti'a comunale si aprobata de representanti'a districtu-lui (comitatulu).

CAPU III.

Despre bugetulu communei, séu preliminarile de venituri si erogatiuni.

§ 32. Primari'a comunale incheia comptu-rile cu finitulu fia-carui anu spre ale poté supune revisiunei reprezentantiei comunali in adunarea din Februaru (§ 1).

Asemenea, ea prepara bugetulu, séu prelimina-riulu de spese pe anulu urmatoriu, spre a-lu poté presintá reprezentantiei comunali in adunarea din Augustu (§ 1).

§ 33. In acestu bugetu séu preliminaru de spese, se voru suscepe dupa unu anume formulariu: cass'a restulu din anulu trecut; tóte veniturile com-munei de o parte; si de alt'a, tóte spelese ordinari si extraordinari.

§ 34. Prelimariulu astufeliu preparatu se va depune in cancelari'a comunale cu 15 dile in-nainte de terminulu adunarei reprezentantiei din Augustu, spre a-lu poté vedé, ori cui va placé. Acést'a se va face publicamente cunoscutu in com-muna.

§ 35. Dupa trecerea a 15 dile, si propria-mente in diu'a adunarei, representanti'a, presentan-du-i-se bugetulu, -lu va luá in desbateru numai decatu.

Despre desbateru si conclusiunea adunarei, se va incheia processu verbalu, in care se va insemná nu numai votulu insemnatu in cestiune, cf si pos-sibile observatiuni ale contribuabililoru, precumu si votulu posibilu alu minoritatiei.

Déca particularii observatiunile sale, si minori-tatea votulu seu separatu — le-au datu in scrisu: ele se voru aclude processulu verbalu.

§ 36. Bugetulu votatu, dimpreuna cu inven-tariulu despre averea comunale, cu observatiunile particulariloru si cu votulu separatu alu minorita-tiei, precumu si cu unu estrasu din processulu ver-balu — se voru subserne pana in 20 Augustu re-presentantiei comitatulu (districtulu).

§ 37. Déca spelese preliminate nu s'ar' poté acoperi din veniturile averei comunali, atunci, con-formu §§-loru 119 si 120 din legea comunale

(Art. XVIII dela anulu 1871), se va face aruncu pe locuitorii si proprietarii séu possessorii din com-muna.

§ 38. Acestu aruncu se va face din chei'a ce urmédia:

a) la acoperirea speselor de administratiune, va servi de basa contributiunea directa de statu, adeca: darea de pamentu, darea de casa, darea de venitu, si darea de persóna; si dupa proportiunea acestoru dari, se va face si impartu arunculu pe lo-cuitori.

Spesele de administratiune suntu: salariile si diurnele membriloru primariei; platite servitoriloru; spelese de cancelaria; darea ce se respunde dupa averea imobile a comunitatiei, etc.

Pentru acoperirea speseloru necesarie la sus-tienerea scóleloru confessionali, arunculu se va face totu dupa asta cheia, — inse numai pe locuitorii respectivei confessiuni;

b) la acoperirea speseloru necesarie in inter-lesulu proprietatiei fonduarie, va servi de basa nu-mai contributiunea de pamentu, si dupa proporti-unea acesteia dari, se va face si impartu arunculu pre proprietarii si respective possessorii.

Astufeliu de spese suntu; plat'a comisariulu ruralu, a padurariloru (gorniciloru) a pastoriloru de campu, etc.; apoi spelese pentru facerea séu sus-tienerea drumuriloru comunali, poduriloru, fontane-loru etc. comunali.

Particularii suntu liberi a -si tiené pastorii loru proprii, a face drumuri, poduri, fontane etc. pe locurile loru de campu, dér' comun'a nu e de-tória a concurge la asemenea spese cu nimicu.

c) la acoperirea speseloru ce nu cadu in ca-tegori'a celoru dise sub a si b, precumu e politi'a interna si securitatea publica, va servi de basa contributiunea de casa, de venitu si de persóna, si arunculu se va face dupa proportiunea acestoru contributiuni.

§ 39. Nu solvescu aruncu (contributiune) co-munale dupa salariile séu pensiunile loru: ofici-alii publici ai statulu; oficiarii de armata si mili-tia; oficialii si functiunarii districtuali (ai comita-tulu); profesorii, si docentii populari; cautorii, crinsicii.

Asemenea nu solvescu aruncu, preotii, de la beneficiile cari le au dela respectiva comuna be-sericésca, dupa servitiulu loru preotiescu.

§ 40. Asemenea nu se puue aruncu comu-nalu dupa contributiunea de statu, ce se platesce de la averile nemiscatórie comunali si besericesci; de la edificiele publice, cari servescu de localitate pentru invetiamentu, pentru deregutoriele publice de statu si de municipiu, séu pentru sanatatea pu-blica.

§ 41. Spelese necesarie pentru crescerea si nobilitarea vitelor, precumu si contributiunea de statu pentru locurile de pasiune comunale, se voru acoperi prin aruncu de la proprietarii de vite dupa proportiunea si numerulu viteloru lor.

Colectorele comunalu (§ 14) insarcinatu cu incasarea aruncuriloru, va incasá deodata cu aceste si contributiunea de statu pentru locurile de pa-siune comunale, impartita pe proprietarii vitelor dupa modulu acumu disu, si o va administrá co-rectorelui contributiunei de statu (§ 14).

§ 42. Darea de consumu in sum'a stabilita prin acordu intre comuna si erariu, o solvescu pen-tru taiatulu de carne macelarii séu cei ce vendu carne, pentru vinu oteliarii (crismarii, arendasii) séu cei ce vendu vinu.

Déca comun'a ar' face acordu cu erariulu, dér' in cursulu anulu nu s'ar' taiá carne spre vin-diare, nici vinu nu s'ar' vinde, sum'a stabilita prin acordu o va solvi comun'a din veniturile sale déca are, prin aruncu déca venituri nu sunt.

Arunculu se face si se imparte pe locuitorii dupa proportiunea contributiunei personali.

Colectorele acesteia dari séu aruncu, are o anume remuneratiune de la erariu.

Candu in comuna nu s'ar' taiá carne spre vin-diare, nici vinu nu s'ar' vinde si nici acordu cu erariulu n'ar' esiste: atunci nici darea de consumu n'are locu.

§ 43. Pentru spitalulu comitatulu in Bai'a-de-Crisiu, conformu statutulu acestui spitalu, se face aruncu de 10 cr. pe fia-care locuitoriu de sine statatoriu.

Acestu aruncu se incaséza in modulu si in form'a altoru aruncuri, si se administréza dupa usulu de pana acumu, prin pretorele respec-tivu, la cas'a comitatulu in favorulu fondulu spi-talulu.

§ 44. Formandu mai multe comunitati unu singuru cercu de notariatu, la salariulu notariului, spesele lui de cancelaria, si diurnele lui pentru celeria ce ar' face din oficiu pentru intregu cerculu seu — voru contribui tóte comunitatile dupa proportiunea contributiunei directe de statu, si acést'a, séu din veitulu comunalu unde este, séu prin aruncu, unde venitu nu este, ori n'ajunge.

Despre acést'a se va face conspectu dupa anume formulariu, in care va fi evidentu care comuna catu trebuie se contribuie.

§ 45. Despre administrarea veniturilor si speselor comunali, se voru face trei protocéle séu diuarie:

a) diariu de aruncu facutu pe locuitori si de incasarea lui;

b) diariu principalu despre perceptiuni;

c) diariu principalu despre erogatiuni.

Tóte aceste se voru face dupa anume formulariu.

In diariulu de aruncu se voru induce toti locuitorii comunei si totu quantulu aruncului cu care detoresce fia-care, precumu si datulu si quantulu, candu si catu au respunsu.

In diariu de perceptiuni se voru induce tóte perceptiunile, precumu in diariulu de erogatiuni

§ 46. Fia-care locuitoriu va avé unu libelu de aruncu, unde notariulu va insemná catu aruncu comunalu are se platésca respectivulu pe anu, ér' colectorulu comunalu va insemná datulu si quantulu, catu si candu a solvitu.

§ 47. Incheierea compturilor (socóteloru) anuali (§ 32) se face dupa unu anume formulariu, din care se fia evidente tóte perceptiunile si tóte erogatiunile anului trecut.

Tóte perceptiunile si erogatiunile trebuie se fia justificate prin contra-quitantie, séu alte documente.

La compturi se va aclude unu conspectu séu inventariu despre starea averei comunali si pentru mai buna controla, se va aclude si o copia a preliminarului din anulu trecut.

§ 48. Compturile astufeliu incheiate, se voru depune in cancelari'a comunale cu 15 dile inainte de terminulu adunarei reprezentantiei din Februaru, spre a le vedé ori cui va placé.

Acést'a se va publicá in comuna.

§ 49. Dupa trecerea de 15 dile, si propriamente la diu'a adunarei, reprezentanti'a presentandu-i-se compturile, le va revedé si examina, avendu a luá in desbatere observatiunile posibili ale contribuabililor.

Despre acestu actu, se va incheiá procesu verbalu, in care se va insemná conclusiunea ce se va fi luatu, precumu si posibilele observatiuni ale contribuitorilor, si votulu posibilu alu minoritatiei.

Déca particularii observatiunile sale, si minoritatea votulu seu separatu le voru fi datu in scrisu: ele se voru aclude procesului verbalu.

§ 50. Compturile revedite si examinate, d'impreuna cu tóte aclusele, cu estrasu din procesulu verbalu, si cu posibilele observatiuni ale particularilor, si cu votulu minoritatiei — se voru subscerne pana in 10 Martiu reprezentantiei districtuali (comitatu) spre apprarevisiune.

§ 51. Absolutoriu pentru colectorele — comptabilu se va poté da numai dupa ce compturile voru fi aprobate de reprezentanti'a comitatului (districtului).

Diet'a Ungariei a tienutu in 3 Maiu siedintia, in care Simonyi imputa reulu tactu alu oficialoru mai inalte, ca au suferitu cá deputatiunea dietala se fia nebagata in séma la actulu cununiei archiducesei Gisell'a. Mare nemultumire la ungerii nostri! Deák recunoscundu offens'a dice, ca din omagiala reverintia catra Maiestatea S'a nu trebuie se se turbure splendórea festinului familiaru prin neplaceri casionate prin vreunu conclusu alu dietei. Si asiá se trecú preste conclusu la ordinea dilei.

Siedintie nu se voru mai tiené pana in 11-lea din cauza, ca numai atunci vinu deputatii din delegatiuni, cari in Vien'a nu se invoira la bugetulu pentru graniti'a militara si puscele Werndl —, din care cauza se va tiené siedintia mestecata.

In Romani'a ministrulu Costa-Foru reintorsu din Vien'a dela min. Andrassy sia datu dimisiunea, care s'a si primitu de catra domnitoriu.

Camer'a de punere sub acusatiune a respinsu apelulu facutu de primulu procurore in contra ordonantiei judelui de instructiune, prin care declara, ca nu e casu de urmarire in contra dlui A. Papiu Ilarianu.

„La Confederazione latina“ din Macerata publica urmatórele:

„In fine Romani se otarise se aiba unu aginte alu loru, acreditatu pe langa guvernulu Italiei la Rom'a. Acésta mesura e luata mai de multu, inse in Itali'a nu s'a aflatu de catu in urma. Originea comuna face se nu se respinga totu ce are in vine acelasi sange. Romani'a, fiindu represintata in modu diplomaticu in Itali'a, va poté se faca a valorá mai bine drepturile sele si a fi independente, fara se remana cu totulu supraveghiatu de rasele vecine.

Prin urmare furia unei parti din pres'a austromaghiara se poté lesne esplica, pentru ca stindardulu ei este cucerirea si vede cu ochi rei ca Romani'a se silesce prin tóte modurile a impedece d'a fi invadata séu absorbita de puternicii 'i vecini.

Astufelin fói'a „Neue Wiener Tagblatt“ scrie cuvinte amare despre acésta representatiune, pe care Romani'a vré se o aiba in Itali'a si arunca veninu in contra Italiei si in contra Romaniei, injurandu-le cu diatribe si insinuandu ca, dupa densa, aci e unu scopu speciale politicu, pe care 'lu gassesce in originea revolutionara a Italiei, care ar' avé pentru Romani'a, candu acést'a ar' tinde se se emancipede, aceasi indulgentia ce ar' avé si pentru sine insesi. Apoi conchide ca, in altu tempu, pasulu facutu de Romania ar' fi potutu avé cá rezultatu cele mai grave consecintie, inse ca in momentulu de facia nu mai e totu astufeliu. Cordiala intielegete, stabilita la Berlinu intre Germani'a, Rusi'a si Austri'a, garantéza ca nici una conflagratiune nu va poté amenintia se coprindia Orientele.“

Din acestea se vedu claru planurile de cucerire si supararea pentru ca victim'a cutédia se se apere de caleu. Turm'a de lei impune temere, pentru ca celu ce poté fi folositoriu unuia poté fi vatematoriu altuia.

Romani'a e una tiéra curatu latina; ea va sci se profite de oportunitate si se se evite isbirile omucide ale neimpatiloru sei vecini, cari vorbescu de sciintia, de progresu si de libertate, pe candu in realitate suntu demni de evulu-mediu si legitimi sucesori ai barbariloru.

Noutati diverse.

— Santirea flamurei aparatoriloru de patria alu 23-lea batalionu, din districtulu Brasiovului decurse dumineca in 3 Maiu in mediulu piaciei cu mare solenitate deschidendu prin cuventarile preutiloru de diverse confessiuni, prin cari se recomanda apararea flamurei in orce pericle si cu viéti'a pentru sustinerea ordinei si supunerea inamiciloru ei interni si externi; ér' dupa misa tatina si santirea steagului se jura batalionulu snb elu. La amédiu banchetu stralucitu cu foaste in tóte limbele, sér'a balu pana tardiu. Inse acésta merita a fi mai seriosu delineata in tóte fibrele decurgerii sale.

Computulu

balului din 8 Fauru, tienutu in Blasiu 1873 spre ajutorirea fundului pentru scolari meseri in casu de morbu.

I. Venitulu.

a) in sér'a de balu au incursu 106 fl. v. a.

b) au rescumperatu bilete preste pretiulu intrarei d-nii: Vasiliu Vancea cu 5 fl.; Carl Schiessl, Alesandru Neagoe cu cate 4 fl.; Mihaiu Tipografu, Absolonu Siarlea, Ioane Popfiu, Salamon Sinberger, Alesandru Bugneru, Basiliu Bianu, Basiliu Moga cu cate 3 fl. Sum'a 34 fl. v. a.

c) au contribuitu fora se iè parte: Excel. Sa par. metrop. Dr. Ioane Vancea 50 fl.; Illustreit.

Sa Mihaila Pavelu 1 galbenu; Vasiliu Karacsani (protopopu gr. cat.), Stefanu Ladai (Mediasiu), Ioane Cenariu, Geogiu Laslo, Nicolau Siandru de Vi-stea, Dr. Ioane Ratiu (adv.), Iuliu Vladutiu cate 2 fl.; Dionisiu Siulutiu, Ilariu Popu (Turda), Constantinu Papfalvi, Leontinu Leonteanu, Dr. Victoru Mihali, Ioane Germanu, Eduardu Brestovski, Teofilu Socaciu, Aronu Boeriu, Zacharia Branu, Ioane Popescu, Ioane Popa, Teodoru Moldovanu, (Mediasiu), Stefanu Ceorteá, Elia Luc'a, Ioane Laslo, Geogiu Elechesiu, Nicolau Bendia, Avramu Stoianu, Nicolau Popu, Geogiu Filipu, (Alb'a-Iulia). V. Popescu (Jucu), cate 1 fl. Sum'a 86 fl. si 1 galb. Sum'a venitului totale 226 fl. si 1 galbenu.

II. Spesele.

62 fl. 21 cr. v. a.

Venitu curatu 163 fl. 79 cr. si 1 galbenu.

Pentru binevoitóra spriginire a scopului acestui'a filantropicu se aduce caldurósa multiumita publica tuturoru d-loru contribuenti, din partea suscrisului.

Blasiu 26 Aprile 1873.

Comitetulu arangiatoriu.

Publicatiune.

Pentru esarendarea dreptului de carcimaritu boernale si comunale din comun'a Vadu, donatu spre cladirea besericei gr.-cat. de acolo, pre durata de 6 ani incependu din prim'a Ianuariu a. c. se determina diu'a licitatiunei publice plusoferinde pre 2 Iuniu 1873 la 9 óre antemeridiane la faci'a locului in cancelari'a notariale.

Amatorii de a cumpara acestu dreptu comulatu pre durata dela diu'a licitatiunii pana la ultim'a Decembre 1878, suntu poftiti a se infaciosiá la loculu, diu'a si óra otarita, prevediuti cu unu vadiu de 70% si cautiunea din diumetatea arendii anuale in bani ori chartii de statu. —

Conditiiunile licitatiunei mai de aprópe, se potu vedé in tóte dilele la cancelari'a comunale din Vadu.

Oferte in scrisu nu se primescu. 1—3

Dela pretur'a Venetiana.

Schwarze & Bartha

piati'a Nr. 16,

prestéza cu cunoscutai soliditate

tóta specia de vestiminte de cavaleri

si oferéza o. p. una cantitate mare pe alesu de cele mai nóue materie de surtuce, pantaloni si giletce cu pretiulu celu mai moderatu. 3 *

Cursurile

la bursa in 9 Maiu 1873 stá asia:

	fl.	cr. v. a.
Galbini imperatesci	—	—
Napoleoni	8	72
Augsburg	107	70
Londonu	108	09
Imprumutulu nationalu	72	80
Obligatiile metalice vechi de 5%	69	50
Obligatiunile rurale ungare	—	—
„ temesiane	—	—
„ transilvane	—	—
„ croato-slav.	—	—
Actiunile bancei	930	—
„ creditului	315	—